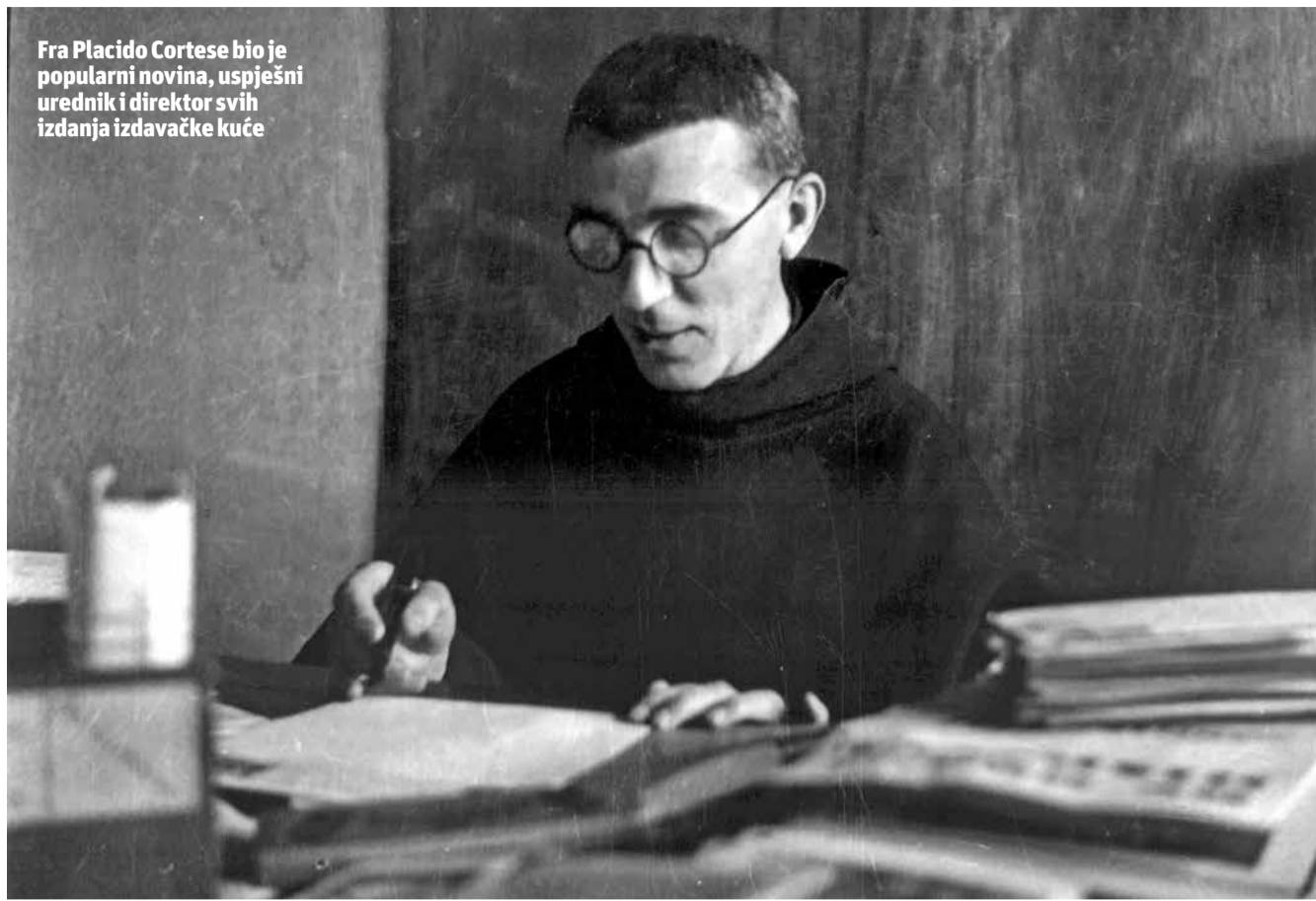

Fra Placido Cortese bio je popularni novina, uspješni urednik i direktor svih izdanja izdavačke kuće

POD FRATARSKIM HABITOM U LOGORE UNOSI PISMA, LIJEKOVE I NOVAC. POMAŽE U SPAŠAVANJU ODBJEGLIH VOJNIKA, SKRIVA SAVEZNIČKE PADOBRANCE...

dokumente šalje po svojoj subraći u koje je imao povjerenja, a **Mario Gobbin**, tada petnaestogodišnji pomoćnik u tiskari, opisuje:

- Mogu ustvrditi da me je p. Placido više od jednog puta zamolio da neke osobe, ponajviše strance prebjegle iz zatvora ili pristigle ni ne znam odakle, pratim u određena mjesta koja mi je pater naznačio. Govorio sam: 'Šalje me p. Cortese'. Upućivao me: Nikada ne razgovaraj s onima koje pratiš, a odmah kad ih smjestiš na određenu adresu, vrati se kući...

Cortese posreduje i pomaže u spašavanju odbjeglih čeških vojnika, komunicira s 'bijelim' i 'crvenim' talijanskim partizanima, skriva savezničke padobrance...

Gestapo je brzo uočio njegov rad, šalju mu lažne prijatelje i promatraju ga smatrajući kako će doći do 'krupnijih zvižerki' i razotkriti cijelu organizaciju.

- U rujnu 1944. samostan sv. Antuna u Padovi posjećuje njemački gestapovac koji se zanima za pravni status papinske ekstrateritorijalnosti bazilike i samostana, a nakon nekoliko dana dolaze još dvojica te traže fra Placida za razgovor. Provincijal se usprotivio prizivom na ekstrateritorijalnost samostana kao vlasništva Svete Stolice, no njemački agenti ulaze. Pre-

tražili su Corteseovu sobu te ga odlučili privesti na što im je provincijal Eccher zaprijetio da će izazvati diplomatski skandal ako ga istog dana ne vrata u samostan. Nakon nekoliko sati ispitivanja creski je fratar vraćen u samostan. Fra Placido nikome nije rekao o čemu se razgovaralo, osim provincijalu koji se o tome nikada nije izjasnio – navodi njegov biograf fra Ljudevit Maračić.

Izvukli ga na prijevaru

Na blagdan svetoga Frane, 4. listopada 1944. godine, tajnik padovanskog biskupa msgr. **Antonio Michieli**, zadužen za tajno spašavanje savezničkih padobranaca traži fra Placida, a ovaj ga upozorava kako u crkvi ima nekoliko engleskih padobranaca u bijegu kojima je dao civilnu odjeću da se lakše prikriju. Usput je spomenuo da ga policija stalno traži i nadzire, a Michieli mu savjetuje da se skloni iz samostana i pritaji.

Osmog listopada fra Placido je nestao. Uz gvardijana fra Lina svjedočio je Placidov suradnik, slovenski student Vojko Arko:

- Dva su čovjeka u civilu došla po njega. Govorili su talijanski sa stranim naglasakom, a jedan je od njih bio bez desne ruke. Cortese je s njima prešao trg, a u nedalekoj Ulici botaničkog vrta čekao je automo-

bil u koji su ušla sva trojica. Auto je krenuo i Corteseu se zameo svaki trag. Talijanske i njemačke vlasti odgovarale su na zahtjev samostana da ne znaju ništa o tom slučaju, a i talijanski Odbor za oslobođenje potvrdio je da Cortesea nema u padovanskom zatvoru – bilo je sve što su prijatelji i fratri znali o njemu. No fra Venanzio znao je nešto više:

- Od fra **Valentina Bordin** doznao sam da je za vrijeme razgovora s fra Placidom u velikom hodniku klaustara netko došao upozoriti fra Placida da je u Klaustar magnolija došao neki Mirko, njegov prijatelj u želji da mu nešto priopći. O. Placido, prekinuvši razgovor s p. Valentinom, prešao je u Klaustar magnolija. Odatle se više nije vratio u samostan – ispričao je fratar Dakle, Placida su na prijevaru su ga izmamili iz zaštićene ekstrateritorijalne zone i nagovorili ga da uđe u automobil koji je čekao u blizini. Vijest o otmici se ipak strelovitom brzinom pronijela gradom, a fratri tek nakon smrti doznaju kako je preko Venecije transportiran u Trst, u Gestapovo sjedište na Piazza Oberdan u njemački "Adriatisches Kuestenland" odakle se kontroliralo područje između Udina, Gorice, Ljubljane,

Rijeke i Pule. Sve policijske poslove, a to znači političku, rasnu i protupartizansku represiju obavljale su esesovske snage kojima je u to vrijeme bio na čelu tršćanski Slovenac **Odilo Lotario Globočnik**, fanatični pristaša **Himmlerovih** metoda i organizator masakra Židova u poljskim logorima, iznosi biograf Maračić.

Lomili mu prste

Slovenski slikar **Antun Musič** bio je zatvoren u ćeliji blizu fra Placidove, te je svjedočio novinaru **Janezu Gregorc**u o onome što je vidio:

- Pričao mi je o torturama i gladi koje je o. Cortese trpio. Lomili su mu prste, što je i sam vidio kad su se susreli u atriju Zimmera. Musič mi je također pričao kako je fratar stalno molio, poluglasno. Najviše ga se dojmila volja, čvrstoća i vjera maloga i krhko-ga fratra, koji se nije predao i koji nije nikoga izdao – pisao je Gregorc, te prenosi Musičeve riječi:

- Pater Cortese je bio strašno uništen. Batinali su ga, izudarali, u razderanoj odjeći,

SPAS NA GROBU

'Pomagao' mu i sveti Ante

U spašavanju ugroženih ljudi fra Placido se služio i jednim trikom, piše Ljudevit Maračić, koji bi u normalnim okolnostima trebalo osuditi i proglasiti pronevjerom i kriminalom. - Kao urednik popularnoga glasnika sv. Antuna, on je svakodnevno primao pisma čitatelja koji su se preporučivali u molitve i slali svoje slike da ih urednik položi na Svečev grob u bazilici sv. Antuna, kako bi im sveti zaštitnik posredovao milosti. Uostalom, ta je praksa i danas poznata u većim svetištima svijeta. Urednik p. Cortese poželji pošiljatelja slike je redovito stavljao na grob, da se ispune njihova iščekivanja, ali bi ih nakon nekoliko dana noću pokupio i pažljivo ih razvrstavao, birajući one

koje su mogle poslužiti za pripremanje nužnih osobnih dokumenata osumnjičenih i ugroženih ljudi, u bijegu od smrti, u potrazi sa slobodom. Lidia Martini Sabbadin, franjevačka trećoredica u Padovi, prisjeća se kako je u ono vrijeme pomagala patru Placido u njegovu radu oko zbrinjavanja ugroženih židovskih obitelji i prikrivenih savezničkih vojnika. Cortese bi joj u sakristiji bazilike sv. Antuna dao novac za put, a ona bi ih ispratila do sigurnije adrese, s krivotvorenim dokumentima i fotografijama. Dogovorena tajna šifra glasila je: "Treba nam dvanaest grančica", pa bi zajedno otišli na grob sv. Antuna, dok nije bilo puka u crkvi, pažljivo pregledali zahvalnice i fotografije koje bi mogle koristiti.

okrvavljena lica. Još i danas pred svojim očima vidim njegove izobličene prste, sklopljene kao u molitvi. Prepoznali smo se. On mi je ulijevao hrabrost, potaknuvši me da ostanem ustrajan, da se pouzdam u Boga i da nikoga ne odam... **Adele Lapanje Dainese** iz Višnjana pisala je fratrima kako ih je na saslušanju bilo četvero, uz nju još i **Maria Lazzari** iz Padove te dva Hrvata.

- Mlađi od ove dvojice bio je brbljav i znatiželjan. Gospođa **Marija** se približila ćelijama pitajući za imena i tako je otkrila patra Cortesea. Glas koji je do nas iz te rupe dopirao bio je tanak, izmučen, odavao je mnoga trpljenja. Priznao je da ga svakodnevno podvrgavaju torturama. Vidjelo se da je bio jako iskušavan, gletovo pri kraju svojih snaga. Tjedan dana kasnije doznala sam da je pater Cortese upravo izdahnuo pod mukama, a da mu nisu uspjeli izvući imena suradnika. Trebalo je to biti prvih dana mjeseca studenog 1944. godine – navela je Dainese, koja je u zatvoru doznala i kako je 'Mirko' bio nacistički suradnik koji je čak i u ćeliji pokušavao izvući podatke od fra Placida.

Slovenski pukovnik **Vladimir Vauhnik**, svojevremeni Placidov suradnik u Padovi koji je

nakon fratrova hapšenja pobjegao u Švicarsku, naveo je svoja saznanja: "Fratru su gestapovci iščupali oči, odrezali jezik i živa ga zakopali."

Godine 1946. engleski maršal **H. R. Alexander** potpisuje povelju: "Ovu potvrdu izdaje mo patru Corteseu kao znak zahvalnosti i priznanja za pomoć koju je iskazao savezničkim oružanim snagama, kojima je uspio osigurati spas i bijeg da ih neprijatelj ne zarobi." Dvije godine kasnije stigla je i medalja "Brončanoga križa", koju je 1948. tadašnji čehoslovački predsjednik **Edvard Beneš** posmrtno podijelio o. Placido Corteseu zbog njegova nesebičnoga zalaganja u pomaganju i spašavanju čeških vojnih izbjeglica u sjevernoj Italiji.

Postupak beatifikacije

Padovanska općina 1951. priopćuje pismeno samostanu sv. Antuna u Padovi: "Općinsko vijeće na sjednici od 14. listopada ove godine odlučilo je nasloviti jednu novu gradsku ulicu slavnim imenom o. Placida Cortesea. Gradska uprava htjela je tako biti tumačem još žive uspomene svega građanstva na djelo neumornog rodoljuba koje je izvršio kao blagi Kristov vojnik, a koje je zaključeno herojskom žrtvom života, darovanog za svete ideale Boga i domovine."

Gorički nadbiskup msgr. **Vitale Bommarco**, koji je i sam bio iz Cresa, a poput fra Placida, pripadao je redu franjevača konventualaca potaknuo je užurbano prikupljanje podataka od još uvijek živih svjedoka fra Placidove muke i smrti, a od matične Provincije sv. Antuna uspio isposlovati da podnese formalni zahtjev za pokretanje postupka kanonizacije. Zahvaljujući toj inicijativi, tršćanski biskup msgr. **Eugenio Ravnigani**, podrijetlom iz Pule, u siječnju 2002. pokreće postupak za beatifikaciju i kanonizaciju sluge Božjega fra Placida Cortesea ističući: "O. Placido, mučenik ljubavi, ubijen je zbog svega onog dobra koje je učinio u prilog progonjenima, uključivši i to što ni pod mukama nije izdao svoje suradnike." ●

CORTESE JE U ZATVORU BIO STRAŠNO MALTERTIRAN. GESTAPOVCI SU GA BATINALI I MUČILI SVAKODNEVNO. ALI NIJE PROGOVORIO...

Bazilika i samostan Sv. Ante Padovanskog, mjesto odakle je Cortese djelovao